

BASES PER A L'ELABORACIÓ DE L'ESTATUT DE CATALUNYA

Preàmbul

Les ciutadanes i els ciutadans de Catalunya

- afirmen la seva determinació d'intervenir en totes les decisions polítiques que afecten els seus drets i els seus interessos;
- es declaren titulars del dret a l'autogovern que els confereix una voluntat nacional expressada repetidament a través de la seva història;
- declaren que Catalunya és una nació;
- declaren que Catalunya forma part de l'Espanya plural reconeguda per la Constitució, i la seva voluntat d'aprofundir en el caràcter federal, plurinacional, pluricultural i plurilingüístic de l'Estat espanyol;
- expressen la seva voluntat de participar en la Unió Europea com a unió cada cop més estreta entre els pobles del continent, que actua d'acord amb el principi de màxima proximitat als ciutadans;
- manifesten el seu compromís de participar amb les altres nacions i pobles del món a través de l'Estat i de la Unió Europea en un ordre internacional regit per la Carta de les Nacions Unides i els principis propis de les democràcies avançades;
- constaten –tot reconeixent el valor positiu de l'Estatut de 1979- la necessitat d'adaptar l'exercici de l'autogovern a l'evolució de les condicions socioeconòmiques, polítiques, tecnològiques i culturals del segle XXI.

En conseqüència, les ciutadanes i els ciutadans de Catalunya volen renovar el pacte que funda el seu autogovern, d'acord amb els principis que s'expressen en aquestes Bases.

Base Primera. Disposicions generals

1. L'autogovern de Catalunya es fonamenta en el dret inalienable dels seus ciutadans i ciutadanes a decidir sobre els seus interessos comuns, a participar en la seva gestió i a viure en una societat que promogui el desenvolupament dels drets i aprofiti les capacitats de tots els seus membres.
2. La Generalitat és la institució en la que s'organitza l'autogovern de Catalunya. Les decisions polítiques que afectin els interessos i els drets dels catalans i les catalanes, tant en l'àmbit espanyol com en l'àmbit europeu, han de comptar amb la intervenció de la Generalitat.
3. L'actuació de la Generalitat ha d'ajustar-se als principis de proximitat, de proporcionalitat i de transparència, i resta subjecta a l'ordenament jurídic i al control dels tribunals.
4. La Generalitat es relaciona amb l'Estat, les altres Comunitats Autònomes, els ens locals i la Unió Europea d'acord amb els principis de lleialtat institucional recíproca, de col·laboració i d'assistència mútua.

Base Segona. Drets, llibertats i compromís social

1. La Declaració Universal de Drets de l'Home, el Conveni Europeu per a la protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, la Carta dels Drets de la Unió Europea, la Constitució espanyola i l'Estatut de Catalunya, expressen els drets polítics, socials, econòmics i culturals i les llibertats que els ciutadans i ciutadanes de Catalunya tenen reconeguts. Els poders públics han de garantir el seu ple exercici sense discriminació negativa de cap mena, tot cercant la reducció de les desigualtats socials i els desequilibris territorials.
2. La Generalitat reconeix i empara els drets socials de ciutadania que configuren l'Estat del Benestar, assumint com a pròpies les característiques fonamentals del model social europeu. En aquest sentit, la cohesió social, el progrés econòmic, el benestar i la igualtat entre els ciutadans constitueixen objectius essencials de l'acció política de la Generalitat.
3. D'acord amb el que les lleis estableixen, els poders públics de Catalunya asseguren l'exercici dels drets a l'equitat entre els gèneres, a la protecció de la salut, a l'educació, a la recerca i a la formació permanent, a l'habitatge, a l'ocupació estable i digna, a l'autonomia de les persones grans, a l'emancipació dels joves, al testament vital, al suport de les persones amb discapacitats, a la protecció dels infants, a l'eradicació de la violència de gènere, a la lliure orientació sexual, a la protecció de les diverses formes de família, a la creació cultural i a l'accés al patrimoni que en resulta, a la qualitat del medi ambient i del paisatge, a la protecció dels consumidors i usuaris, a la

protecció de les dades personals, a l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació i a la independència dels mitjans públics de comunicació, entre d'altres.

4. La llengua pròpia de Catalunya és el català. El català i el castellà són llengües oficials a Catalunya. Tothom té el dret d'usar ambdues llengües. Per tal que el deure ciutadà de conèixer ambdues llengües pugui tenir plena efectivitat, la Generalitat posarà els mitjans adequats perquè tothom accedeixi a aquest coneixement. La llengua aranesa és també oficial a la Val d'Aran. La Generalitat instarà iniciatives estatals per a conservar i protegir el patrimoni lingüístic i cultural de l'Espanya plural i per impulsar el seu reconeixement en les institucions de la Unió Europea. Així com l'Estat ha de protegir la llengua i cultura catalanes i altres símbols d'identitat, Catalunya considera el castellà i la cultura castellana com a patrimoni de present i de futur.
5. Els ciutadans i ciutadanes de la Unió Europea i dels països extracomunitaris amb estada permanent a Catalunya tenen reconeguts i protegits –a més dels drets fonamentals de la persona- els drets que han de facilitar la seva integració a la societat catalana.
6. La Generalitat, en el marc de la seva competència, garanteix la protecció legal dels drets individuals, mitjançant una administració de justícia ràpida i propera als ciutadans en l'àmbit local i integrada en el sistema jurisdiccional espanyol i europeu, amb competència plena sobre els treballadors de l'administració de justícia. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya resol en última instància els procediments iniciats a Catalunya, llevat del recurs d'unificació de doctrina.
7. Per a fer més efectiva la protecció dels drets dels ciutadans i ciutadanes correspon a la Generalitat el comandament i coordinació de les forces i cossos policials en tot allò que afecta la seguretat interna de Catalunya.

Base Tercera. Institucions: el Parlament

1. La representació dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya correspon al Parlament, que exerceix la potestat legislativa i d'impuls i control de l'acció de govern.
2. El Parlament és elegit per un termini de quatre anys, mitjançant sufragi universal, lliure, igual, directe i secret.
3. El Parlament de Catalunya es reuneix ordinàriament a la seva seu del Palau del Parc de la Ciutadella de Barcelona i extraordinàriament a d'altres indrets de Catalunya.

4. La llei electoral de Catalunya ha d'assegurar el vot igual de tots els electors, la representació proporcional de totes les opcions polítiques, la proximitat entre electors i elegits, l'equiparació de gèneres, l'adequada representació de tots els territoris del país i dels catalans i les catalanes residents a l'estranger.
5. La funció legislativa, d'impuls i de control exercida pel Parlament ha de preveure la participació efectiva de les entitats representatives d'activitats socials, econòmiques i culturals. El Parlament ha d'assegurar la publicitat dels seus procediments i dels seus actes.
6. El Parlament ha d'avaluar periòdicament el rendiment de la seva legislació i decidir sobre la continuïtat de la seva vigència en aplicació d'un criteri d'economia legislativa.
7. Els membres dels òrgans estatutaris amb funcions fiscalitzadores i/o assessores, particularment el Consell Consultiu, el Síndic de Greuges, la Sindicatura de Comptes i el Consell Audiovisual de Catalunya, són designats prèvia compareixença davant del Parlament de Catalunya dels candidats a ser-ne titulars, que poden ser revocats pel mateix per causes greus determinades per la llei.

Base Quarta. Institucions: el President i el Govern

1. El President o Presidenta és el representant màxim de la Generalitat i de l'Estat a Catalunya. Dirigeix l'Executiu de la Generalitat i vetlla pel correcte funcionament de l'administració estatal en el territori català.
2. El President és elegit pel Parlament d'entre els seus membres per un màxim de dos mandats consecutius.
3. És responsable davant del Parlament i ha de cessar quan el Parlament li expressa la seva censura.
4. Té el dret de dissolució del Parlament.
5. El Govern de la Generalitat és integrat pel President i pels Consellers i Conselleres, que són responsables de forma col·lectiva davant del Parlament.
6. El President designa i separa els membres del Govern. Pot designar un Conseller Primer o Consellera Primera del Govern, delegant-li amb caràcter permanent funcions de direcció de l'Executiu català.

7. Les administracions de Catalunya han d'actuar amb transparència informativa i ser accessibles a la ciutadania. L'actuació, els comptes i els serveis de les administracions de Catalunya ha de ser objecte de control periòdic per part dels ciutadans i de les organitzacions i entitats socials.

Base Cinquena. Participació ciutadana

1. Els ciutadans i les ciutadanes poden intervenir directament en l'activitat legislativa mitjançant la iniciativa legislativa popular i altres modalitats de consulta directa.
2. La Generalitat i els governs locals han de promoure mecanismes de consulta, deliberació i intervenció de la ciutadania en l'elaboració de les seves polítiques i en el control de la seva aplicació, directament i a través d'organitzacions socials. Les tecnologies de la informació i la comunicació seran utilitzades pels poders públics amb aquesta finalitat.

Base Sisena. Competències

1. La Generalitat és competent per a participar de manera directa o de manera indirecta en totes les decisions públiques que afecten els interessos dels catalans i les catalanes. En particular, la Generalitat és competent per a definir i executar polítiques pròpies que facin efectius els drets declarats en la Base Segona.
2. De manera especial la Generalitat determina les seves polítiques pròpies en matèria d'educació, equitat entre els gèneres, cultura, sanitat, habitatge, ocupació, migracions, comerç, polítiques socials i de família, medi ambient, universitats, esport, recerca, turisme, cooperació i solidaritat internacional, règim local, funció pública, urbanisme, indústria, tecnologies de la comunicació, administració de justícia, agricultura, ramaderia, pesca, seguretat pública, infraestructures, ports i aeroports, relacions laborals, transport públic, seguretat social i mitjans de comunicació, entre d'altres.
3. Les competències de la Generalitat són exercides
 - per la via de la legislació catalana pròpia i de l'execució per part de la seva administració, inclosa la potestat de dictar reglaments executius i organitzatius;
 - per la via de la legislació catalana de desplegament de les bases estatals, que es limiten a fixar per llei principis d'ordenació normativa en les matèries en les que la Constitució confereix a l'Estat la competència bàsica;

-- per la via de l'assumpció –mitjançant les previsions de l'art. 150 de la Constitució- d'aquelles competències estatals que poden ser exercides amb més eficàcia en la proximitat als ciutadans, amb una reducció de l'actual administració perifèrica estatal;

-- per la via de l'execució, en el marc de les seves competències, de les normes de la Unió Europea.

4. La Generalitat participa en la formació de la voluntat política de l'Estat mitjançant la seva representació en el Senat i la intervenció d'aquest en la designació dels titulars dels òrgans polítics comuns de l'Estat, entre ells, del Tribunal Constitucional i del Consell General del Poder Judicial.
5. La Generalitat participa en l'activitat normativa de la Unió Europea i en les decisions de les organitzacions internacionals, ja sigui de forma directa, ja sigui a través de la representació de l'Estat.

Base Setena. Organització territorial i govern local

1. D'acord amb la Carta Europea de l'Autonomia Local, els municipis, les comarques, la Val d'Aran i les vegueries de Catalunya compten amb l'autonomia, les competències i el finançament necessaris per a defensar eficaçment els interessos dels seus ciutadans i ciutadanes i gestionar-los en llur benefici. Els Alcaldes i Alcaldesses són els representants ordinaris de la Generalitat en els seus municipis.
2. El territori de Catalunya es divideix en set vegueries: Alt Pirineu i Aran, Terres de Lleida, Terres de l'Ebre, Camp de Tarragona, Catalunya Central, Comarques gironines i Regió Metropolitana de Barcelona. Les vegueries són comunitats territorials i àmbits per a la descentralització i desconcentració de la Generalitat.
3. Es podran crear agrupacions de municipis per raó de les seves característiques metropolitanes o d'altra mena.
4. La ciutat de Barcelona, capital de Catalunya, compta amb una Carta o Llei especial que regula les seves competències, el seu govern i el seu finançament. L'organització territorial de Catalunya contemplarà l'especificitat de l'àrea metropolitana de Barcelona.
5. Per tal de fer efectiva la màxima autonomia local, la Generalitat exerceix les seves competències d'acord amb el principi de subsidiarietat, descentralitzant i desconcentrant tot el que sigui possible aquest exercici en benefici dels ciutadans i de l'eficiència de la seva actuació.

6. La Generalitat vetllarà perquè les comunitats locals tinguin un finançament suficient.

Base Vuitena. Relacions exteriors

1. En matèries de la seva competència exclusiva, la Generalitat pot celebrar acords i convenis amb altres entitats polítiques espanyoles i d'altres Estats.
2. La Generalitat presta atenció especial a les relacions amb l'Aragó, el País Valencià, les Illes, així com amb Andorra i les regions frontereres del Sud de França, per tal de mantenir-hi relacions de cooperació en matèria social, cultural i econòmica.
3. La Generalitat de Catalunya participa en les institucions i organismes de la Unió Europea quan aquests tractin matèries que siguin de la seva competència. En aquestes mateixes matèries, la Generalitat podrà comparèixer davant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Catalunya proposarà canvis en la legislació electoral per assegurar la seva representació en el Parlament Europeu.
4. En coordinació amb l'Estat, la Generalitat manté una representació permanent davant la Comissió Europea. També la manté davant d'altres entitats polítiques quan els interessos socials, econòmics o culturals de Catalunya ho aconsellin. És membre del Comitè de les Regions de la Unió Europea i estableix relacions estables de coordinació amb les comunitats territorials europees de rang constitucional i competència legislativa.
5. El pes creixent de les entitats polítiques subestats en la Unió Europea ha de permetre a Catalunya accedir a majors cotes de participació i intervenció en els afers europeus.
6. La Generalitat ha de ser escoltada per l'Estat en la negociació de tractats i acords internacionals en matèries que afectin els interessos de Catalunya.
7. La Generalitat ha de ser representada de forma permanent en les organitzacions internacionals que admeten la presència d'entitats polítiques no estatals. En altres casos, ho farà participant en la representació de l'Estat. En particular, es garantirà la presència de Catalunya a la UNESCO.
8. La Generalitat mantindrà relacions estretes amb els països de la Mediterrània, que formen un marc natural de relacions exteriors de Catalunya.

Base Novena. Finançament de la Generalitat

1. El finançament de la Generalitat es regeix pels principis de suficiència financera, autonomia i responsabilitat fiscals, igualtat entre ciutadans, equilibri i solidaritat territorials i coordinació entre institucions.
2. La Generalitat gaudeix d'autonomia tributària efectiva sobre els seus ingressos. Correspon a la Generalitat una participació en els impostos principals del sistema fiscal (IRPF, IVA, Especials i altres) i àmplies facultats normatives sobre els mateixos.
3. La Generalitat és responsable de l'administració dels impostos propis i compartits i confia aquesta responsabilitat a una agència tributària autònoma que establirà relacions de cooperació amb els ens responsables de l'administració dels tributs a la resta de l'Estat.
4. El finançament de la Generalitat de Catalunya es regeix pels principis de contribució al conjunt del finançament autonòmic segons la capacitat fiscal dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya (fonamentalment, la renda) i de distribució del finançament segons les necessitats dels serveis públics (calculats fonamentalment segons població) que han de prestar-se als ciutadans i ciutadanes de Catalunya. A aquests efectes, es computarà com a contribució a l'Estat l'excés de preus públics i peatges pagats per sobre de la mitjana espanyola.
5. La Generalitat rep de l'Estat una aportació incondicionada, l'import de la qual és actualitzat anualment de forma automàtica i revisat periòdicament atenent a l'evolució de les necessitats de despesa dels serveis assumits i de qualsevol nova obligació de despesa derivada de la legislació estatal.
6. La Generalitat té dret a assolir a mig termini l'equiparació dels ingressos disponibles per habitant a Catalunya i a les comunitats autònomes de règim foral.
7. La Generalitat participarà en la determinació de l'assignació de la inversió estatal a Catalunya i en la determinació de la compensació apropiada pels dèficits acumulats d'inversió pública estatal en infraestructures a Catalunya.

Base Desena. Acció econòmica i social

1. La Generalitat promou la participació dels agents econòmics i socials en la vida pública i afavoreix, establint els mecanismes institucionals apropiats, l'assoliment d'una àmplia concertació d'abast nacional entre els treballadors i els empresaris, així com les diverses entitats i organitzacions representatives dels interessos econòmics i socials.

2. La Generalitat promou les activitats de formació permanent dels treballadors, recerca i innovació tecnològica necessàries per tal que les oportunitats de progrés que ofereixen la societat del coneixement i les tecnologies de la informació i la comunicació contribueixin a la millora del benestar i a la cohesió social entre els ciutadans i ciutadanes de Catalunya.
3. La Generalitat afavoreix el desenvolupament de l'activitat empresarial, tot tenint en compte la seva dimensió social, la lliure iniciativa i les condicions de competència, i protegeix especialment l'activitat dels emprenedors autònoms. La Generalitat fomenta l'acció de les cooperatives i societats laborals i estimula les iniciatives de l'economia social.
4. La Generalitat –en atenció a la funció social, cultural i de promoció econòmica que compleixen– protegeix l'autonomia institucional de les caixes d'estalvi i promou la contribució de l'acció social d'aquestes entitats a les estratègies econòmiques i socials dels territoris de Catalunya.

Barcelona, 25 de març de 2003